

הטרור היהודי ביהודה ושומרון – איום ביטחוני-אסטרטגי

ראם כהן | 20 בינואר, 2026 | גיליון 2088

היקף הטרור היהודי נגד תושבים פלסטיניים ביהודה ושומרון התפתח מאירועים שוליים ומקומיים לתופעה נרחבת המתרחשת במסגרת המאבק על השליטה באזור ומאמץ גובר לעקור נוכחות פלסטינית, בעיקר משטח C. מספרן והיקפן של התקיפות האלימות עלו בשנים האחרונות וביקר תוקף מאז ה-7 באוקטובר 2023. חרף זאת, ממשלת ישראל ומערכת הביטחון, לרבות מחוז יהודה ושומרון של משטרת ישראל, אינן נרתמות להתמודדות נחושה עם התופעה ולדיכוייה, ונראה שהציבור בישראל אדיש למעשי הבריונות של יהודים נגד פלסטינים ביהודה ושומרון. על רקע התפתחות התופעה לממדיה הנוכחיים והסכנה שתוביל להתפרצות גוברת של מעשי אלימות וטרור משני הצדדים עד כדי הסלמה ביטחונית ושחיקה נוספת במעמדה הבינלאומי של ישראל, נדרש ביהודה ושומרון מענה רב-מערכתי בהובלת ממשלת ישראל הכולל גורמי ביטחון, אכיפה, חינוך ורווחה.

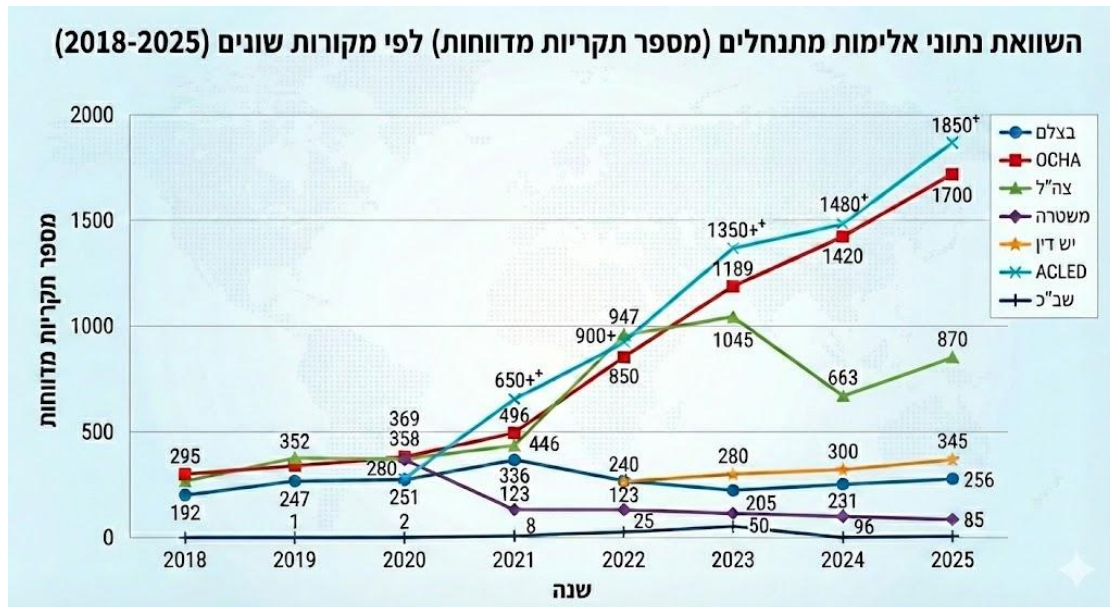
היקף התופעה ומגמות עדכניות

נתונים ממקורות שונים מעידים על הסלמה חדה בהיקף הטרור היהודי נגד פלסטינים ביהודה ושומרון. דו"ח עדכני של פיקוד המרכז מצביע על עלייה של כ-27 אחוזים בהיקף הפשיעה הלאומנית בשנת 2025 (כ-870 אירועים), לצד החמרה באופי האלימות – 120 אירועים סווגו כחמורים לעומת 83 בשנת 2024. נתוני האו"ם מציגים תמונה שלילית יותר, בשנת 2024 תועדו כ-1,420 אירועי תקיפה נגד פלסטינים – עלייה של 16% לעומת 2023, והרמה הגבוהה ביותר מאז החל התייעוד בשנת 2006. אירועים אלו גרמו למותם של חמישה פלסטינים ולפציעת כ-350, וכן לעקירת מעל 300 משפחות פלסטיניות (כ-1,700 נפשות) מבתיהן. המגמה נמשכה ב-2025: השיא שנרשם בשנת 2024 נחצה אף הוא עם למעלה מ-1,770 תקיפות. הנתונים מלמדים שאלימות של קיצונים יהודים אינה רק "תג מחיר" בתגובה לפיגועים: למשל, ברבעון הראשון של 2025 זינקו התקפות נגד פלסטינים בכ-30% לעומת התקופה המקבילה בשנה הקודמת, אף שבאותה התקופה ירד מספר פיגועי הטרור הפלסטיניים בכ-44%.

עם זאת, גורמים בישראל חולקים על מהימנותם של נתונים אלה, בטענה שהדיווחים מוטעים ו"מנפחים" את מספר האירועים. דו"ח של ארגון "רגבים" (2025) טען שכ-98% מהאירועים שמונה האו"ם כ"אלימות מתנחלים" אינם תקיפות יזומות של יהודים, אלא עימותים עם פלסטינים, שבהם היו מעורבים מתנחלים או כוחות צה"ל.

הערה בדבר מגבלות הנתונים: קיים קושי אובייקטיבי ליצור תמונת מצב אחידה, הנובע מפערים מהותיים בין הגורמים השונים לגבי הגדרת "אלימות של קיצונים" ו"טרור יהודי". גופים פלסטיניים

ובינלאומיים נוטים לדיווח-יתר (Over-reporting) וכוללים בהגדרת "אלימות" ספקטרום רחב של אירועים. הנתונים הרשמיים בישראל סובלים מדיווח-חסר, הנובע הן ממיעוט התלונות המוגשות למשטרה מצד הנפגעים הפלסטיניים והן מהגדרות סיווג מחמירות (הפרדה בין "טרור" ל"פשעה לאומני" ל"אלימות"). עם זאת, גם נתוני הצבא הרשמיים מציירים תמונה מדאיגה. גורמי ביטחון בישראל מסכימים שהתופעה ממשית ומחריפה ואכן נוכח מגמת ההסלמה, הוקם במאי האחרון צוות בין-ארגוני משולב (צה"ל, משטרה ושב"כ) לסיכול וחקירת מעורבים באלימות זו.

דפוסי האלימות והתבססות בשטח

רוב אירועי הטרור היהודי מתרחשים בצפון השומרון (נפות שכם, ג'נין, צפון ומרכז בקעת הירדן) ובדרום הר חברון. "נוער הגבעות" – כנופיות צעירים קיצונים – פושטים על כפרים פלסטיניים, זורעים הרס ופחד. התקיפות כוללות יידי אבנים ותקיפת חקלאים, הצתת שדות, עקירת עצי זית, שריפת בתים ורכבים, ולעיתים אף ירי חי. רבות מהתקיפות הן פעולות "תג מחיר" – נקמה לאחר פיגוע – כמו הפשיטה שבוצעה בחווארה בפברואר 2023, כאשר מאות קיצונים יהודיים הציתו עשרות בתים ומכוניות ורצחו פלסטיני, או לאחר המתקפה הרצחנית של חמאס ב-7 באוקטובר 2023, שבעקבותיה תועדו למעלה מ-400 תקיפות על ידי יהודים בתוך שלושה חודשים – היקף חסר תקדים. עם זאת, האלימות באזור נמשכת גם ללא מחולל ספציפי, מתוך כוונה להקשות על נוכחות פלסטינים בשטח ולהביא לעקירה ולהגירה בעיקר של אלו החיים בשטח C.

ATTACKS BY ISRAELI SETTLERS AGAINST PALESTINIANS THAT RESULTED IN CASUALTIES AND/OR PROPERTY DAMAGE

מקור: OCHA

השתלטות באמצעות חוות ומאחזים בלתי-חוקיים

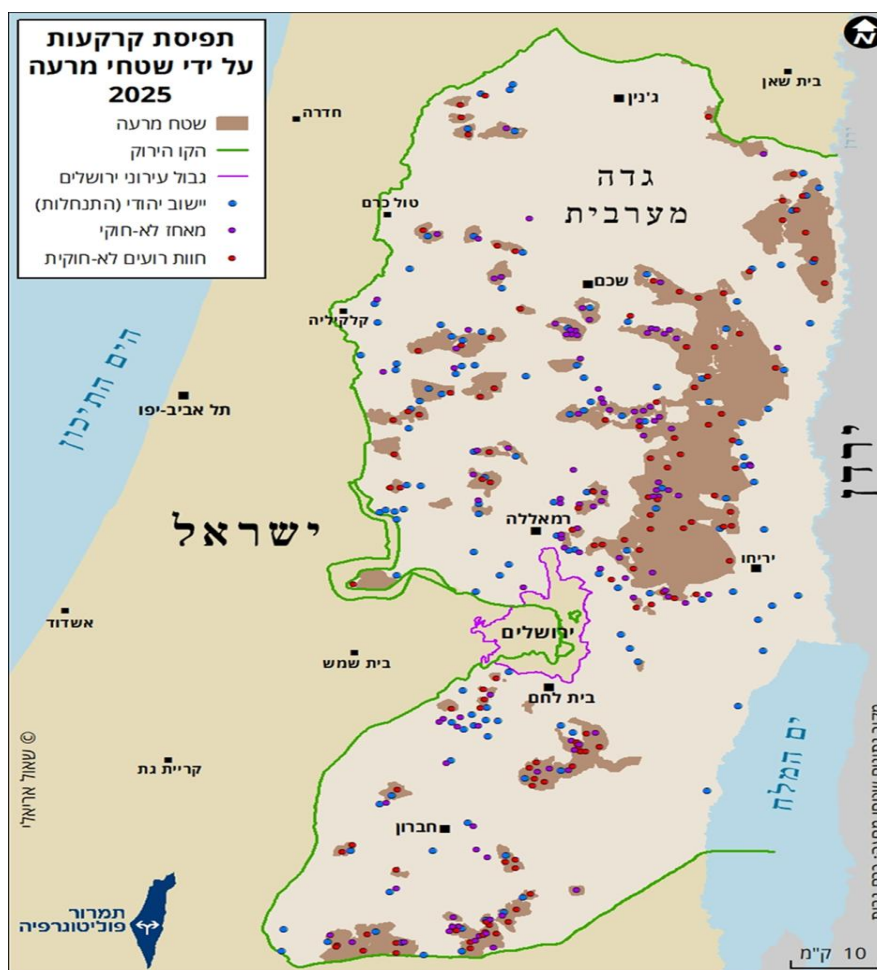
מגמה בולטת בשנים האחרונות המהווה תופעה משלימה היא השתלטות על קרקעות באמצעות הקמת **חוות חקלאיות** ומאחזי רועים בלתי-מורשים בשטחי מרעה וחקלאות של פלסטינים. דו"ח של "שלום עכשיו" (2025) העריך כי מתנחלים השתלטו באמצעות החוות והמאחזים על כ-14% מכלל שטח הגדה המערבית - נתון המשקף שינוי מאזן השליטה במרחב. תופעה זו זוכה לעידוד אידיאולוגי ופוליטי מצד גורמים בהתיישבות, בממשלה ואף במערכת הביטחון, במסגרת המאבק על השליטה בשטח C ובמטרה לקבוע עובדות בלתי-הפיכות בשטח.¹

הממשלה הנוכחית מעניקה גיבוי נרחב להתרחבות תופעת המאחזים והחוות: מתן אישורים בדיעבד לצורך הסדרתם של מאחזים כיישובים חוקיים ותקצובם, ואף קידום הקמה יזומה של חוות חדשות. משרד ההתיישבות והמשימות הלאומיות הקצה למעלה מ-100 מיליון ש"ח לתמיכה בחוות, כולל אמצעי ביטחון בתיאום עם פיקוד המרכז, ושילובן במערך הגנה אזורי.

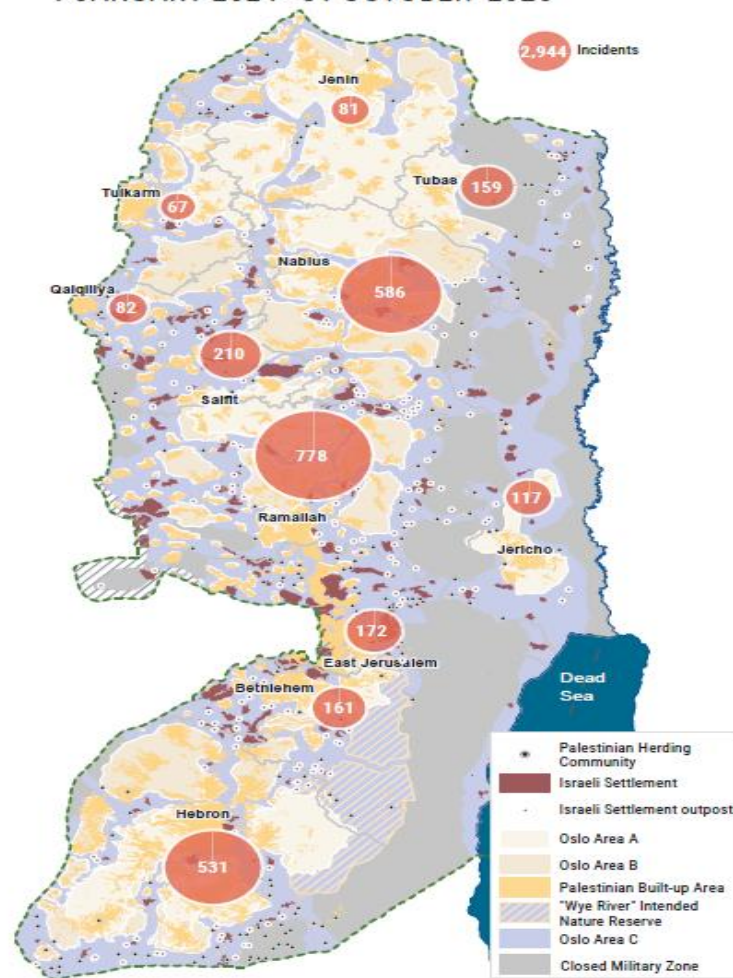
מאפיינים חברתיים וחיבור לטרור - רבים מהצעירים המחוללים את הטרור היהודי פועלים מתוך החוות והמאחזים המבודדים. החוות מושכות לעיתים קרובות את "נוער הגבעות" - נערים בשולי החברה שנפלטו ממסגרות נורמטיביות - המתגוררים בקומונות קטנות תחת הנהגה קיצונית. לעומת זאת, חלק מהמאחזים צומחים סביב גרעיני התיישבות אידיאולוגיים הכוללים גם משפחות, ישיבות או מוסדות חינוך, ומבקשים לכוון יישוב לכל דבר. אף על פי שהחוות והמאחזים הם מיעוט מקרב ההתיישבות, פעילותם מייצרת חיכוך יומיומי חריף עם האוכלוסייה הפלסטינית. מחקר שהתבסס על

¹ יש להבחין בין **חוות חקלאיות** לבין **מאחזים בלתי-חוקיים** מבחינת מאפייניהן, מידת הגיבוי מהמדינה וזיקתן לטרור היהודי. **החוות** לרוב מוקמות ביוזמה פרטית של משפחה או גרעין קטן, ומתבססות על משק חקלאי (גידול צאן ובקר) עם כוח אדם מצומצם אך שטחי מרעה נרחבים. לעומתן, **מאחזים** בלתי-מורשים הם נקודות יישוב קטנות (לרוב מספר קרואנים) שנועדו להקים יישוב חדש בפועל, לעיתים כהתרחבות של התנחלות קיימת. נכון לסוף 2025 פזורים ברחבי יהודה ושומרון 151 מאחזים בלתי-חוקיים ו-175 חוות חקלאיות כאלה - רובם ללא אישור רשמי.

תיעוד ארגון "יש דין" מצא כי רוב אירועי האלימות (63%) בעשור האחרון אירעו בסמיכות למאחזים בלתי-חוקיים. מתוכם, כ-46.5% היו תקיפות פיזיות על פלסטינים וכ-44.6% פגיעה ברכוש, לצד מקרי השתלטות על אדמות. חלק מהמאחזים החדשים מוקמים במכוון בלב אזורים פלסטיניים כדי לזרוע פחד ולגרום לתושבים לעזוב. כך, למשל, רועים פלסטינים בבקעת הירדן מעידים כי המאחזים החדשים, בעידוד המועצות האזוריות ואף בסיוע חיילים, חוברים למסע התנכלויות שנועד לכפות על הפלסטינים לנטוש את אדמותיהם. פעולות ההטרדה כוללות חבלה במקורות מים, צמצום שטחי מרעה ו"ביקורי בית" אלימים של קיצונים יהודים הפוגעים ברכוש.

ATTACKS BY ISRAELI SETTLERS BY GOVERNORATE 1 JANUARY 2024 - 31 OCTOBER 2025

מקור: OCHA

אידיאולוגיה קיצונית

הגרעין הקשה של הפורעים – כמה מאות צעירים – מחזיק בהשקפה תיאוקרטית קיצונית השוללת את סמכות המדינה. מבחינתם, ריבונות יהודית בארץ ישראל היא צו אלוהי שאין להגביל, ויתור של הממשלה או צה"ל על שטחים משמעותי בגידת המדינה בצו זה. יש ביניהם שאף קוראים לממשלת ישראל "משטר ציוני עוין". אידיאולוגיה זו, המוזנת על ידי רבנים קיצונים ותורתו הגזענית של הרב כהנא, מביאה אותם לעיתים להתעמת גם עם כוחות צה"ל והמשטרה – כולל ידיו אבנים על חיילים וגרימת נזק לכלי רכב צבאיים. בעיניהם, שלטון המדינה מאבד לגיטימציה כשהוא מונע מהם לפעול למען מה שהם מכנים "גאולת הארץ", והם רואים בכוחות הביטחון "אויב מבית" אם אלו מגינים על פלסטינים. תופעה זו מערערת את שלטון החוק ומהווה איום פנימי על המשילות והדמוקרטיה במדינת ישראל.

צעירים אלה מגיעים לעיתים מרקע של ניתוק או כישלון במסגרת נורמטיבית, וחיים בקומונות מבודדות במאחזים בלתי-מורשים ביהודה ושומרון, אשר מטפחות את האידיאולוגיה הרדיקלית. חלקם בנים למשפחות מתנחלים והם נתמכים בסתר על ידי קהילותיהם, המתקשות לרסנם והם מונעים גם מתמיכה של גורמים קיצוניים בפוליטיקה הישראלית, המגלים הבנה כלפי הנוער הנפלא שסטה מתוך כעס. כך מתקבעות תחושות חסינות דה-פקטו וצדקת הדרך אצל הפורעים. ואכן, ראש השב"כ הקודם,

רונן בר, [אף התריע באוגוסט 2024](#) כי "טרור יהודי" זה יצא משליטה, מהווה איום חמור על ישראל וגורם לה "נזק בל יתואר".

יחס הממשלה לתופעה

מאז 2023 בחרה ממשלת ישראל שלא להתמודד בנחישות עם התופעה הבעייתית וחלק מחברי סיעות הקואליציה אף נוטים לגלות סלחנות כלפי פורעי החוק ביהודה ושומרון. מספר שרים בממשלה הנוכחית תומכים למעשה בסיפוח שטחים ביהודה ושומרון ובגירוש פלסטינים מיישוביהם, תוך התעלמות מהאלימות הננקטת על מנת לקדם יעדים אלה. בה בעת, ההסדרה המעשית של ההתיישבות שמקדמת הממשלה מוסיפה לטשטש את הגבול בין החוקי ללא-חוקי. שרים, דוגמת השר לביטחון לאומי איתמר בן גביר, הצהירו שיש להפסיק "[להתנכל לנערי הגבעות](#)". שר הביטחון ישראל כ"ץ הודיע בנובמבר 2024 על אודות ביטול מעצרים מנהליים נגד יהודים ביהודה ושומרון, ואף ביטל צווי מעצר קיימים בנימוק שזהו צעד חמור שלא ראוי להפעיל נגד מתיישבים. לעומת זאת, השימוש במעצרים מנהליים נגד פלסטינים ממשיך כעניין שבשגרה. התוצאה היא שגורמים קיצוניים, לעיתים חמושים, פועלים בשטח ללא הפרעה, בעוד כוחות הביטחון נדרשים להסיט מאמץ מהלחימה בטרור לחציצה בין קיצונים יהודים לפלסטינים. מאחר שהממשלה לא מגלה כל נחישות ואף רצון להתמודד עם התופעה, הנושא זוכה לתשומת לב בינלאומית גוברת ומעורר ביקורת חריפה נגד ישראל.

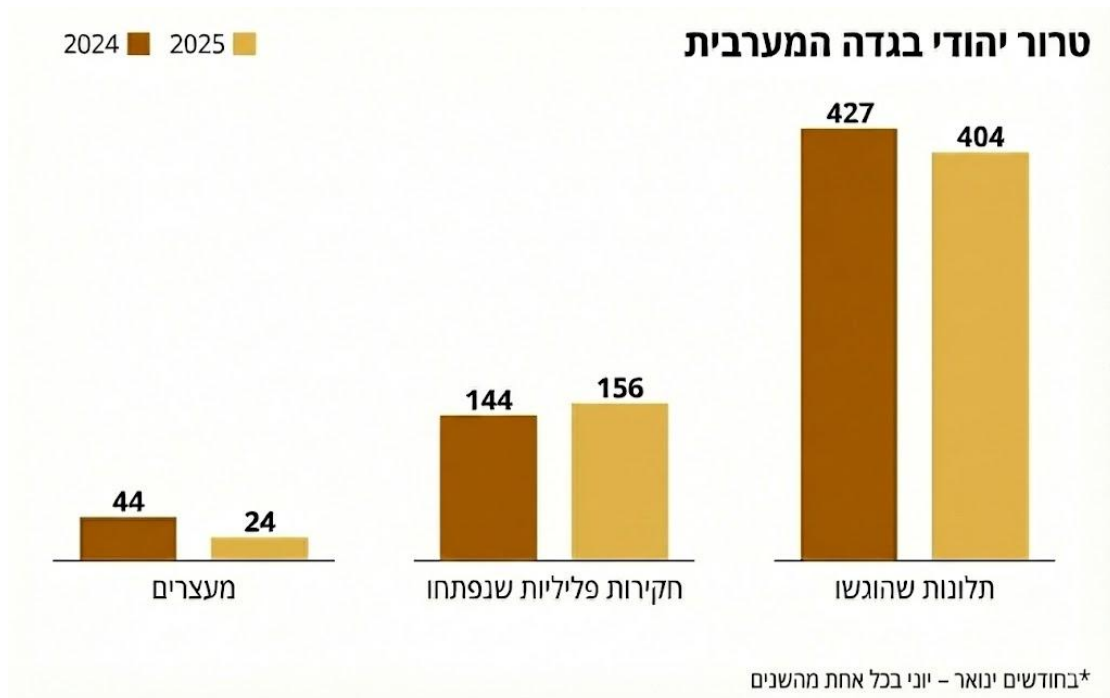
כישלון האכיפה ופגיעה בתדמית

מעל 90% מתיקי הפשיעה האידיאולוגית של יהודים נגד פלסטינים נסגרים בלי שהוגשו כתבי אישום, ושיעור ההרשעות אפסי. רבים מהנפגעים הפלסטינים כלל אינם מתלוננים (ב-2024, כשני שלישים מהם ויתרו על הגשת תלונה) בשל חוסר אמון בדיון הישראלי ופחד – מה שמעמיק את תחושת החסינות של הפורעים. בדרך כלל, מחוז ש"י של משטרת ישראל אינו מקצה די כוחות שיטור לנקודות עימות בין יהודים לפלסטינים וחיילי צה"ל לא עוצרים מתנחלים אלימים – לעיתים הם מסתפקים בהרחקת הפלסטינים מהזירה – ובמקרים קיצוניים אף תועד סיוע של הכוחות למתפרעים היהודים. תחושת החסינות היא הדלק למעגל האלימות. לכן יש הכרח לשבור את מעגל החסינות ולהבהיר שהמדינה היא הריבון ושחוקיה יחולו על כל אזרחי ישראל – גם ביהודה ושומרון. רק כך תמנע הפיכת שטחים למובלעות לא נשלטות מחוץ לסמכות החוק.

לצד זאת, יש לציין כי הנהגת ההתיישבות הממוסדת אינה עומדת כמקשה אחת מאחורי הפורעים, ולעיתים אף משמיעה קולות של הסתייגות וגינוי. כך למשל, לאחר אירועי הפרעות בכפר ג'ית (אוגוסט 2024), מיהרו ראשי מועצת יש"ע ורבנים בכירים בציונות הדתית להגדיר את המעשים כ"פשע מוסרי" וכפעולה "אנטי-ציונית" הפוגעת במפעל ההתיישבות עצמו. ואולם, לעיתים קרובות גינויים אלו נתפסים כרפים או כ"מס שפתיים" בלבד, שכן הם מלווים כמעט תמיד בביקורת חריפה על דרכי הפעולה של השב"כ והמשטרה נגד אותם נערים אלימים. המסר הכפול הזה – גינוי המעשה אך סלחנות כלפי "נוער שוליים תועה" – שוחק את ההרתעה ומקשה על שרטוט קו אדום ברור.

אחת התופעות השליליות בהקשר זה היא הצטרפות של חברי כיתות כוננות של יישובים או חיילי מילואים מיחידות ההגנה המרחבית (הגמ"ר), לבושים במדים וחמושים בנשק צה"לי, לגורמים האלימים. אירועים אלו לעיתים מתועדים ומפורסמים בעולם כאלימות ממוסדת של צה"ל כלפי האוכלוסייה

הפלסטינית. היעדר נהלים ברורים, חשש חיילים מעימות עם מתנחלים והיעדר גיבוי מצד הדרג המדיני למאבק באלימות ובהתפרעויות יוצרים בפועל אזורים שבהם החוק לא נאכף.

מקור: מעקב התנועה: פשיעה לאומנית בשטחים בשנת 2024-2025 | התנועה לחופש המידע.

סיכום והמלצות

יש להגביר את מודעות הציבור לנעשה ביהודה ושומרון, בדגש על הטרור היהודי שאינו מטופל בנחישות על ידי הממשלה ומערכת הביטחון על שלוחותיה. הממשלה נדרשת להורות בנחרצות על אכיפת החוק כלפי גורמים יהודים קיצוניים. לשם כך, נדרש לתגבר את משטרת מחוז ש"י בכוח אדם ובאמצעים, ולהפעיל כוחות משימה משותפים עם צה"ל לתגובה מהירה לאירועים על מנת למנוע התפרצות אלימות נרחבת. חשוב לקבוע נהלים ברורים להתערבות חיילים בעת תקיפת פלסטינים על ידי יהודים, ולהבהיר שחובתם של החיילים היא להגן גם על אוכלוסייה פלסטינית – אף אם התוקף יהודי.

יש לבחון יישום מחדש, במקרים חריגים ובהתאם לחוק, של כלים מרתיעים דוגמת צווי הרחקה ומעצרים מנהליים נגד פעילי טרור וקיצונים יהודים אלימים המהווים סכנה מיידית. במקביל, יש לבחון תיקוני חקיקה שיגדירו בחוק אלימות לאומנית של יהודים כמעשה טרור – כדי לסייע בהורדת חסמים משפטיים על פעולות חקירה ומנע מצד השב"כ והמשטרה.

על הנהגת ההתיישבות ביהודה ושומרון והימין הפוליטי לצאת בגלוי נגד הטרור היהודי. רבנים, ראשי רשויות, חברי כנסת ושרים – כולם מצופים להכיר את התופעה של טרור יהודי ולגנותה. במקביל, יש להשקיע בחינוך למניעת הקצנה, להטמיע בכל הזרמים במערכת החינוך הישראלית ערכים של כיבוד החוק וכבוד האדם, ולשלב נוער שוליים בתוכניות של שירות לאומי או חינוך בלתי-פורמלי כדי להרחיק מנתיב האלימות והטרור.

לסיכום, אוזלת היד והעלמת עין מהטרור היהודי המתרחב ביהודה ושומרון עשויות ללבות הסלמה חמורה. התפרצות עימותים רחבי-היקף בין יהודים לפלסטינים ביהודה ושומרון ואולי אף מעבר לאזור, גל פיגועי נקם משני הצדדים, וכן החמרה נוספת בתדמיתה הבינלאומית של ישראל. ההתמודדות

חייבת להתבסס על נתונים ובמיוחד על שלטון החוק. נדרשת מנהיגות אמיצה המוכנה להתעמת עם מיעוט קיצוני. בטווח הרחוק, ריסון התופעה יועיל גם להתיישבות ביהודה ושומרון, יסיר ממנה תדמית חמורה של פעילות טרור וימנע ביקורת ונזק מדיני בזירה הבינלאומית.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט